

UIT DE PIONIERSJAREN VAN DE WIELERSPORT : DE GENTSE VELODROOM (1892 - 1894)

door Etienne Bouqué

't Gerij is nu verbeterd, 't is per velocipeed,
Dat men den nek kan breken, of de kassijen meet;
Ge maakt soms vieze kuren, ofwel een karpelsprong,
Als men op een half ure, wil rijden naar Terdonck.
(lied ca. 1880).

De oprichting

We weten dat de Véloce Club Gantois reeds in 1890 herhaaldelijk stappen heeft ondernomen bij het gemeentebestuur van de stad Gent om de aanleg van een velopiste te verkrijgen. De redenen die daarvoor werden opgesomd waren talrijk. Er waren vooral de vele ongevallen die zich met oefenende wielrenners op de gewone wegen voordeden en waarbij vooral de velocipedisten het ergst getroffen werden. Men moet immers bedenken dat een wielrenner op oefening zonder remmen reed en dat die aan een snelheid van zowat 30 km/u, ruim 70 m nodig had om te kunnen stoppen. De gevolgen van botsingen (en die waren frekwent) waren dan ook meestal zwaar en, ook al waren de bezitters van een velocipede in den beginne meestal van goeden huize en konden zij de onkosten grif dragen, toch is het duidelijk dat voor dit probleem naar een oplossing moest gezocht worden. Die oplossing kon duidelijk niet gevonden worden in de aanleg van fietspaden alleen. De aanleg van een gesloten oefenpiste leek een veiliger en betere oplossing. Ze zou niet alleen de opbloei van de jonge en nuttige wielersport ten goede komen, maar zou ook een aantrekkingspunt te meer uitmaken voor geboeide toeschouwers, sporters en toeristen.

"Zondag namiddag rond 4 1/2 ure, kwam een jonge heer, op eene velocipede gezeten, den boulevard Frère-Orban opgereden. Door zijn vlug rijden bemerkte hij niet dat hij een jongen van omtrent 10 jaar oud met zijn gerij aanraakte en medesleurde. De jongen viel en werd tamelijk erg gewond opgenomen. De velocipedist heeft aan de ouders van den jongen honderd frank gegeven als vergoeding voor het aangedane leed," (honderd frank was in die tijd een respectabel bedrag !) (Gazette van Gent, nov. 1890).

In 1892 zou die piste er dan eindelijk komen ! Ze werd ingeplant in de hovingen van de Bijloke, naast het jongensweeshuis op de Godshuizenlaan. De piste was in cement en met hoge bochten uitgevoerd en had een omtrek van 370 m. Het middenplein kon gebruikt worden voor militaire feesten, jumping, tennis- en voetbalwedstrijden en attracties allerhande.

Het beheerscomité was in handen van graaf Jozef de Hemptinne jr. en van de heren Georges Choisy, Groverman en Schepens. De vereniging noemde zich *Société du Velodrome Gantois* en het kapitaal ervan bestond uit een 300-tal aandelen van 100 fr. elk. Die aandelen leverden een rente van 4 % op en gaven ook recht op een deel in de winst. De vier hogergenoemde heren stonden borg.

In de velodroom voorzag men een tribune voor 300 personen en daarnaast nog een twintigtal kabines voor renners en atleten. De kabines konden gehuurd worden. De werken moesten klaarkomen tegen half juni 1892 en de piste zou ingehuldigd worden tijdens de daaropvolgende Gentse Feesten. De huur van het terrein, meer dan 1,5 ha groot, werd aangegaan voor een periode van 9 jaar bij de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen. De jaarlijkse pacht bedroeg 1.582,10 fr.

Reklamevaantje verspreidt ter aankondiging van de stuntrit Gustaaf Stragier tegen William Cody (Buffalo-Bill) op de Gentse Velodroom in 1895 (verzameling UB Fonds Vliegende Bladen).

VELODROME GANTOIS

S. F. CODY
Gentse Velodrome

PRIX :
2.000 frs

Samedi 30
et Dimanche 31 Mars

CODY

avec ses 10 chevaux
contre

GUSTAVE
STRAGIER

avec sa bicyclette

Cody changera de cheval
autant qu'il le voudra.
Il monte
seulement 10 chevaux.

Gustave Stragier
changera de machine
autant qu'il le voudra.
Il ne peut se servir
d'entraîneurs.

SOCIÉTÉ
DU
VÉLODROME GANTOIS
ANNÉE 1892

Obligation inscrite sous le

N° 038

Obligation nominative de cent francs rapportant un intérêt fixe annuel de 4 % plus un dividende à prélever sur les bénéfices nets.

*Le Conseil d'Administration reconnaît avoir reçu de M. Veloce Club
Namurois, à Namur, la somme de
cent francs moyennant les conditions indiquées dans les articles des statuts de la Société :*

EXTRAIT DES STATUTS :

ART. 6. — Le capital social est fixé à 5000 fr. divisé en 50 actions de 100 fr.

ART. 6bis. — Le Conseil d'Administration peut émettre pour trente mille francs d'obligations, se divisant en trois cents obligations nominatives d'une valeur de cent francs chacune.

ART. 7. — Il est tenu par un administrateur un registre constatant les obligations nominatives. Ce registre contient :

1° La désignation précise de chaque porteur d'obligation et l'indication du nombre de ses obligations ainsi que les numéros de celles-ci.

2° Les transferts et leurs dates.

ART. 8. — La propriété de l'obligation ne s'établit à l'égard de la société que par une inscription sur le registre prescrit par l'article précédent.

ART. 9. — La cession s'opère par une déclaration de transfert inscrite sur le même

registre, datée et signée par le cédant et le cessionnaire ou leurs fondés de pouvoir.

ART. 10. — Des certificats constatant les inscriptions ou les transferts seront délivrés aux souscripteurs ou cessionnaires.

ART. 12. — Les obligations dès leur souscription devront être libérées intégralement.

ART. 13. — Ces obligations rapporteront un intérêt fixe de 4 % l'an; en outre, un dividende de 25 % sur les bénéfices nets réalisés (après déduction de l'intérêt, des sommes destinées à l'amortissement et des 25 % alloués au Conseil d'Administration) sera reparti entre les porteurs d'obligations.

ART. 17. — Chaque année, à une époque à déterminer ultérieurement par le Conseil, vingt obligations au moins, quarante au maximum seront amorties par voie de tirage au sort et remboursées au taux de la souscription, soit 100 francs.

Gand, le premier Mai 1892.

Adrien Gouverneur

Juste Hemptinne

Amand Lucif.
W. Heper

G. Choisy

Inplantingsplan Gentse Velodroom tussen Godshuizenlaan en Martelaarslaan achter het jongensweeshuis. De toegang gebeurde via een "slag" in de Godshuizenlaan, afgesloten door een smeedijzeren hekken.

Op de terreinen van de velodroom werden later de verkavelingen van de Koning Albertlaan, en de Nonnemeersstraat en de Abdisstraat aangelegd (verzameling UB Fonds Vliegende Bladen).

(verzameling UB Fonds Vliegende Bladen).

De constructie van de velodroom zelf gebeurde door de gebroeders Myncke n.o.v. architect Adrien Ledoux en werd aangegaan voor 22.310 fr. Zoals gewoonlijk deden enkele supplementaire werken de kostprijs uiteindelijk nog wat stijgen. De bekleding van de piste zelf werd in "ciment armé" (cement en ijzer) uitgevoerd door de gebroeders Picha tegen 4,10 fr/m².

Zij gaven een waarborg van 10 jaar tegen constructiefouten, barsten en tekorten allerhande. Dit was vermoedelijk de eerste in "gewapend cement" uitgevoerde piste van België.

De inboedel werd tegen brand verzekerd voor een totaal bedrag van 20.000 fr. De jaarlijkse premie hiervoor bedroeg 27 fr.

De piste was tegen de vooropgestelde tijd klaar en kon met veel luister geopend worden op kermismaandag 18 juli 1892.

De Gentse velodroom was niet alleen een van de aller-eerste maar ook een van de technisch best geconstrueerde velodrooms van België. De beheerders mochten dan ook terecht verwachten dat hun ambitieuze onderneming een groot succes tegemoet ging.

De openingsmeeting (18 juli 1892)

Als we de kranten van die tijd mogen geloven, kende de openingsmeeting van de Gentse velodroom een groot succes. Alhoewel het weer eerder wisselvallig was, was er reeds vóór 3 uur heel wat drukte en stroomden de tribunes en alle andere plaatsen bij de aanvang van de wedstrijden vol. Wat de Gentenaars zeker zal opgevallen zijn, zijn de steile bochten. "Men mag echter niet vergeten," zeggen alle kranten, "dat de middelpuntvliedende kracht zulke schikking vergt."

Onder de toeschouwers waren ook dames: "quelques jolies et élégantes toilettes de dames égayaient le fond monotone des habits noirs" (l'Impartial - 19.07.92). Ook het spektakel zelf schijnt volledige voldoening geschonken te hebben: "Sur cette piste superbe et hardie, le spectacle des bicyclettes et des bicycles, filant en de vertigineuses rapidités, est attirant et souvent émouvant." (ibidem)

Bij de wedstrijden zelf hadden de Nederlandse renners het meeste succes: Raland, Bultman (2), Raedemaker (2) en Koning wonnen samen 6 van de 7 races. De zevende race, een wedstrijd over 6 ronden (2.200 m) gereden in twee reeksen en finale, werd gewonnen door de Brusselselaar Duwaert, vóór de Luikenaar Van Whist.

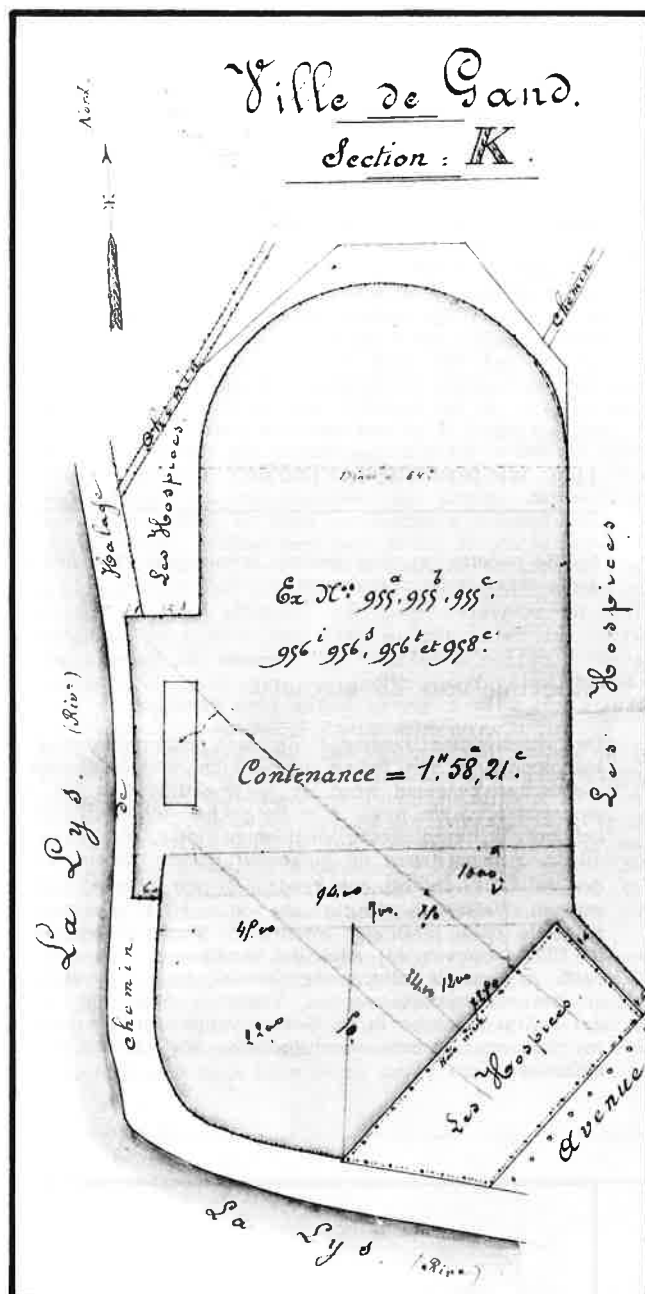
De enige Gentenaars die in het programma voorkwamen, waren de gebroeders Stas de Richelle van de Association Athlétique La Gantoise; zij eindigden tweede in de tandemkoers.

Uit een en ander moge blijken van hoever de rijwielsporters toen reeds kwamen om elkaar in kampstrijden te ontmoeten. De wielersport was van in den beginne, mede door de kapitaalcracht van de meeste beoefenaars, een internationale aangelegenheid!

De Gazette van Gent vermeldt nog dat de Nederlandse renner Raedemaker de omloop van de velodroom aflegde in 21 seconden. Dat zou neerkomen op een snelheid van ongeveer 63 km/u. Dit lijkt ons wat ongelooflijk!

De kranten melden ook dat er geen ongevallen geweest zijn met de velocipedes. Wel werden enige toeschouwers van hun geldbeugel of hun gouden uurwerk beroofd...

De balans van de openingsdag was gunstig en de toekomstperspectieven voor de Gentse velodroom waren rooskleurig. We citeren wat de Gazette van Gent in zijn nabeschouwingen schrijft:

"Het feest heeft den besten indruk op het publiek gemaakt. Het heeft met veel belangstelling de verschillende rennen gevolgd. Geen twijfel of de nieuwe velodroom zal bijdragen om de sport der velocipédie te Gent in achtting te brengen, gelijk die reeds in andere steden is. De maatschappij van den velodroom zal er zich terecht mogen op beroemen. Wij zijn zeker de tolk te zijn van al de cyclisten van Gent en van allen in het algemeen, met deze heren warm te bedanken voor hun initiatief en hun toewijding en vooral den heer G. Choisy, die sedert lang voor de velocipédie met aanhoudenden iever strijdt."

Het wielerseizoen 1892

Na de openingsmeeting werden in het jaar 1892 nog twee grote meetings georganiseerd.

Meeting van 28 augustus

De voornaamste wedstrijd op het programma was het kampioenschap van België over 10 km (dat snelheidskampioenschap genoemd werd, in tegenstelling met het kampioenschap op de weg). Alle Belgische velocipedisten-liefhebbers mochten eraan deelnemen mits een inleg van 10 fr. Winnaar werd de Luikenaar Robert Protin, die aldus de titel, die hij ook reeds het jaar tevoren had gewonnen, verlengde. Protin zou deze titel tenandere de volgende twee jaren ook weer in de wacht slepen en zou in 1895, wanneer hij naar de beroepsrenners overstapte, zelfs meteen de allereerste wereldkampioen snelheid bij de beroepswinnaars worden. Voorwaar een hele "crack" dus ! Zijn optreden in de Gentse velodroom was tenandere niet onopgemerkt voorbijgegaan. We citeren de Gazette van Gent :

"De eer van den dag kwam aan de heer Protin, van Luik, toe. Hij won al de wedrennen, zonder zichtbare moeite. De heer Protin vermoet zich niet in den beginne; hij laat zijn medekampers hunnen gang gaan, zorg dragende niet te ver achter te blijven. Doch op het einde, wanneer de klok het naderen van het doel aankondigt, ontwaakt hij op eens, snelt een voor een zijne mededingers vooruit en zegepraalt met een overwinbare furia."

Protin won drie van de zes races van die dag. De andere overwinningen gingen naar Duwaert van Brussel, Bouff van Antwerpen en naar de gebroeders Herry van La Gantoise, die eerste kwamen in de tandemwedstrijd. Het weer was de Gentse velodroom opnieuw niet gunstig gezind, want er stond nogal wat wind en het regende. Slechts een vijfhonderdtal toeschouwers woonden de meeting bij.

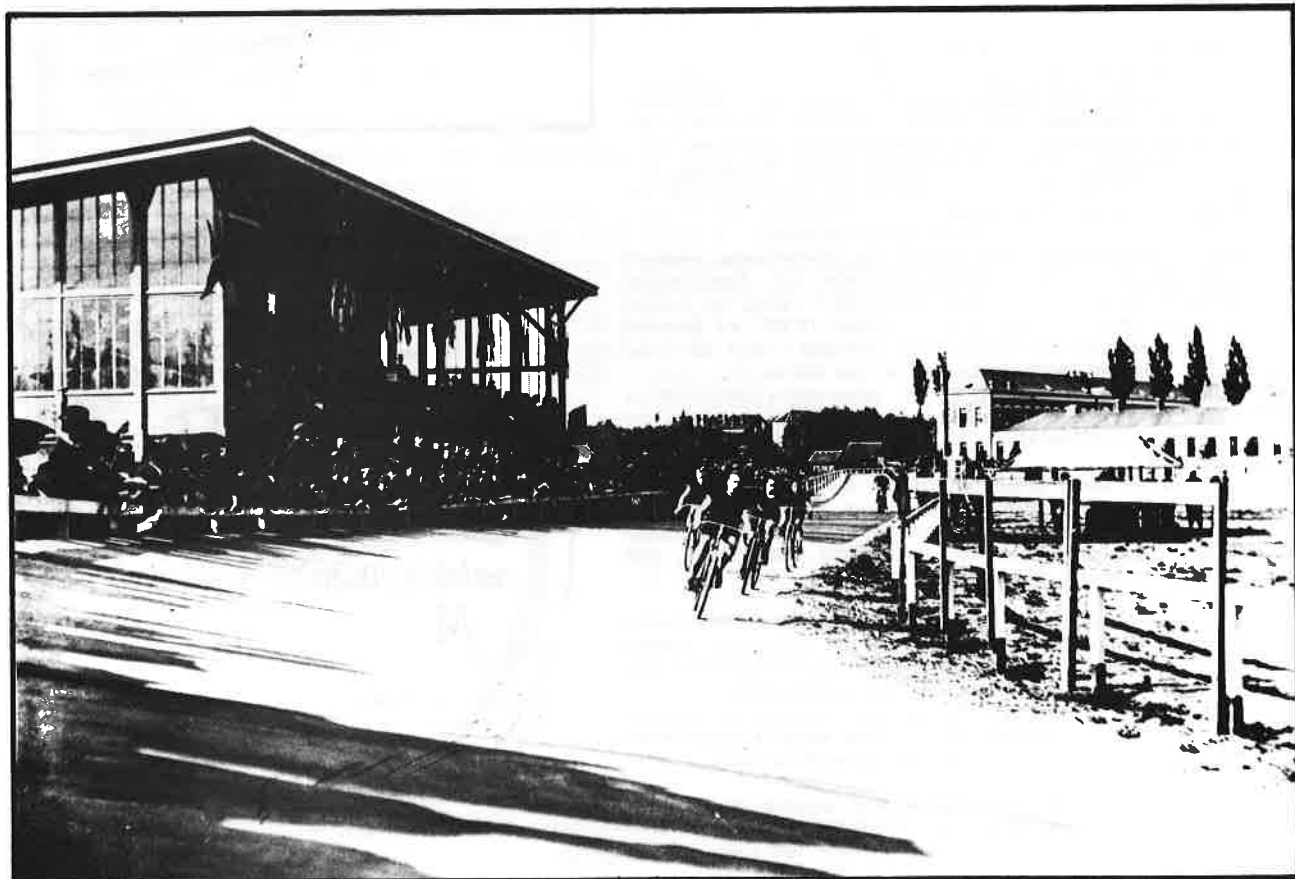
Meeting van 18 september

Voor deze meeting had Koning Leopold II zijn bijzondere medewerking verleend door het aanbieden van een "Prijs des Konings" ter waarde van 100 fr. Daarnaast had de maatschappij van de Gentse velodroom ook zelf een wisselbeker ingesteld ter waarde van 400 fr. die definitief eigendom zou worden van wie hem twee keren achtereenvolgens won of drie keren in totaal.

Een en ander had nogal wat interesse losgeweekt en bracht met zich mee dat een lot sterke Engelse rijders naar de Gentse velodroom kwamen afgezakt. Een onder hen, Albert Osborne van Nottingham, won zowel de "Prijs des Konings" als de eerste rit voor de wisselbeker.

De Gentse Velodroom (1892-1901) was zoniet de eerste piste van België, in elk geval wel de eerste die werd uitgevoerd in "ciment armé" (verzameling Museum voor Volkskunde, Fonds Vanderhaeghen).

De 17-jarige Hubert Houben van Brussel won de wedstrijd voor junioren terwijl de wedstrijd voor Gentenaars gewonnen werd door E. Herry van La Gantoise vóór Van de Putte.

De dag na de wedstrijden werden belangrijke proeven voor het snelrijden gedaan door o.a. Osborne. Deze proeven bewezen dat de baan van de Gentse velodroom gerust de vergelijking kon doorstaan met alle andere banen van die aard.

Andere wielactiviteiten

De Gentse velodroom was ook het toneel voor allerlei andere wielactiviteiten en niet in het minst voor recordpogingen en langrijproeven. Een ervan trok onze bijzondere aandacht.

"De heer Tanghe, een Brussels velocipedist, zal op zondag 21 augustus in den Gentsen velodroom 24 uren lang rijden. Hij zal zaterdag, om 5 ure, zich op zijn rijwiel zetten en zal zich anders niet voeden dan met verdikten bouillon. De rijbaan zal met electrisch licht verlicht zijn en de uitslagen zullen elk uur bekend gemaakt worden."

"De heer Tanghe moest het echter na enige uren, wegens onpasselijkheid, opgeven." (Het Volk, 22.08.1892).

Het Volk besluit: "Het verwondert ons niet. Ook verhoppen wij dat hij die roekeloosheid niet meer herbeginnen zal en hij gene navolgers zal vinden."

De velodroom van Evergem, de thuispiste van Paul Verstraeten en Panyhul Vandesrieck. Beiden afgevaardigd door de Ligue Vélocipédique Belge voor deelname aan wedstrijden voor 1914.

(verzameling Bouqué, Overmere)

Vélocipédie - Le Vélodrome Gantois

La ville de Gand est un centre très important de vélocipédie; elle l'était déjà bien avant la création de son vélodrome, qui constitue pour elle aujourd'hui un puissant moyen d'attraction. Mais depuis l'existence de son track, l'importance de Gand cycliste s'est triplée; son nom est dans toutes les bouches, se lit dans tous les journaux, grâce à sa haute qualité d'abord, à l'ardeur que développe son comité d'administration ensuite. Ce comité n'est jamais lassé de faire des efforts pour le bien de son entreprise. Aujourd'hui encore à l'aide d'une innovation des plus intelligentes, il attire l'attention du public, profane et autre, sur les courses qu'il organise pour le 21 mai, courses qui promettent d'être un succès énorme. Il se sert pour cela d'affiches colorisées, d'un dessin spécial, représentant un groupe de coureurs sur piste; dans le fond se dresse l'élégante tribune du vélodrome. Placardées par toute la ville, ces affiches frappent l'oeil d'une façon remarquable. Cela seul est déjà un petit succès. Une foule de mesures utiles ont été prises, soit pour maintenir un ordre parfait, soit pour faciliter au public et aux voitures l'accès du terrain. Les cartes d'entrée à toutes les places ainsi que les cartes de famille valables pour 4 personnes sont mises en vente chez les principaux négociants en vélos de la ville.

Dans l'appréciation que les Anglais ont donnée de la piste, ils ont déclaré que la façon dont les virages partent, leur relèvement et leur déploiement leur assurent une vitesse et une sûreté parfaites. Il y en a assez là pour attirer les coureurs de l'Europe entière. Nous avons indiqué, il y a quelques jours, les inscriptions parvenues au comité organisateur. Depuis, elles ont été doublées, tant par le nombre que par la valeur des derniers inscrits.(...)

Nous nous attendons à une charmante journée. Le temps pourrait seul en contrarier la réussite. Espérons qu'il n'en sera rien et souhaitons au comité qu'un ciel pur et plein de soleil récompense les peines qu'il s'est données pour ajouter un fleuron de plus à la couronne déjà bien ornée du Vélodrome de Gand.

VÉLODROME GANTOIS

Boulevard des Hospices

PROGRAMME OFFICIEL

DES

GRANDES COURSES

VÉLOCIPÉDIQUES

INTERNATIONALES

organisées

le

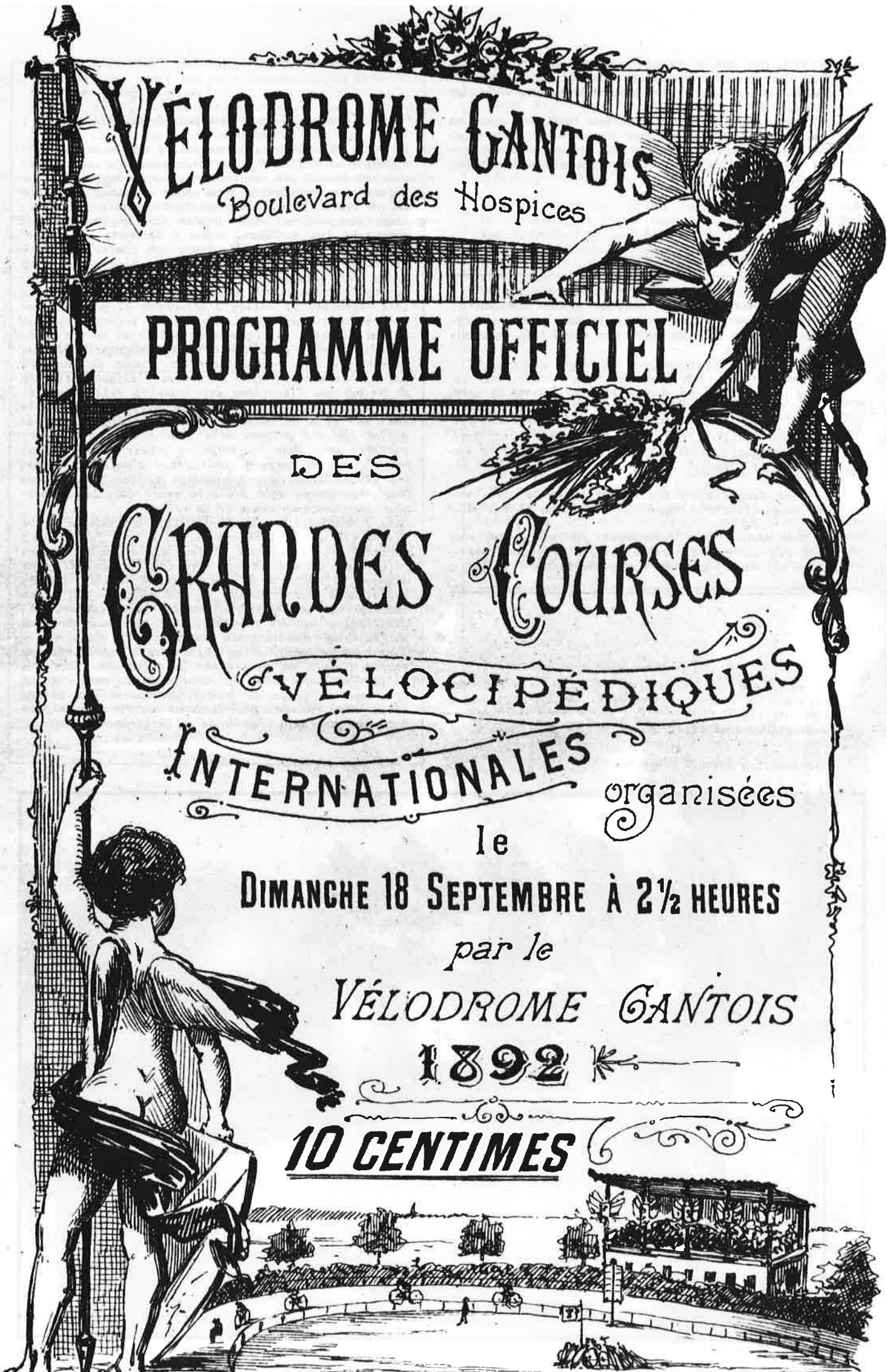
DIMANCHE 18 SEPTEMBRE À 2½ HEURES

par le

VÉLODROME GANTOIS

1892

10 CENTIMES

Twee veelgeziene topwielrenners op de Gentse velodroom : de Luikenaar Protin (boven) en de Brusselaar Houben (onder).

(verzameling Bouqué, Overmere)

◀ (verzameling UB Fonds Vliegende Bladen).

Het wielerseizoen 1893

In 1893 werden door de maatschappij van de Gentse velodroom zes grote meetings ingericht : op 23 april, 21 mei, 25 juni, 17 juli (kermismaandag), 27 augustus en 24 september.

We beperken ons tot een overzicht van de voornaamste races.

Prijs des Konings

Weer stelde Koning Leopold II een prijs ter beschikking, dit keer een zilveren sigarenetui ter waarde van 150 fr. Er werd voor gestreden tijdens de meeting van 17 juli en weer ging de prijs naar een Engelsman : Pope won vóór Houben en Duwaerts.

De Engelsman Pope, die ook al in 1892 te Gent was maar toen door een val werd uitgeschakeld, maakte van de gelegenheid gebruik om twee dagen na de meeting, het record van de 10.000 m op zijn naam te brengen. Hij reed deze afstand in 14'45" (uursnelheid : 40,678 km) en onttroonde daarmee zijn landgenoot Osborne.

Wisselbeker van de Gentse velodroom

De eerste wedstrijd voor deze wisselbeker was in 1892 gewonnen door de Engelsman Osborne. De tweede wedstrijd werd gereden tijdens de meeting van 25 juni 1893 en werd gewonnen door de Brusselaar Hubert Houben. De derde wedstrijd, gepland voor de meeting van 17 juli, kon dus uitsluitel brengen indien Houben opnieuw won.

De Brusselaar was toen trouwens welgesteld en was op weg om een van de bekendste Europese renners te worden. Hij won dan ook, zoals verwacht, deze derde wedstrijd (vóór Pope) en nam de wisselbeker definitief mee naar huis.

Prijs van de stad Gent

De prijs van de stad Gent bestond uit een gouden medaille ter waarde van 100 fr. en werd verreden tijdens de meeting van 17 juli. Winnaar was de Gentenaar E. Stas de Richelles vóór Victor Van Gendt (eveneens van Gent) en Stoht (Brussel).

Snelheidskampioenschap van België

Het kampioenschap van België over 10 km (snelheidskampioenschap) werd opnieuw, zoals in 1892, in de Gentse velodroom verreden, en wel tijdens de meeting van 27 augustus. Het werd dezelfde winnaar van het jaar tevoren, nl. de Luikenaar Protin. Hij ging de Brusselaar Duwaerts en zijn stadsgenoot Cheveau vooraf.

Kampioenschap van Vlaanderen

Tijdens de meeting van 25 juni werd een kampioenschap van Vlaanderen verreden over 5.000 m. Het was voorbehouden voor renners van de beide Vlaanderen en werd gewonnen door de Gentenaar Georges Choisy vóór de Kortrijkzaan Carlo d'Aïssa.

12-uren wedstrijd

De rennen over lange afstand waren ook op de velodrooms in de mode geraakt. De Gentse velodroom richtte er een in op 24 september 1893 en men verwachtte er zich aan dat, wegens de lichtlopendheid van de Gentse piste, een aantal records zouden gebroken worden.

Er waren 14 deelnemers en winnaar werd de Duitser Georg Goss v66r de Antwerpenaars Jordens en Fisher. De winnaar legde 320 km af in 12 uren maar evenaarde daarbij zelfs niet van verre het wereldrecord (Lesna : 376,379 km). Wel werd het Belgisch record over 100 km door hem verbeterd (3u 10' 55"; voorheen Houben : 3u 15').

Aan de wedstrijd namen ook de Gentenaars Dupont en Stragier deel maar deze laatste deed een val en bezeerde zich aan been en lip. Dupont eindigde zesde en Stragier zevende.

Het wielerseizoen 1894

Voor een goed begrip mag men niet voorbijgaan aan enkele belangrijke evoluties die zich vanaf 1894 in de Belgische wielersport manifesteerden.

Er was allereerst de uitbreiding van het aantal velodrooms. In 1893 reeds was er een bijgekomen te Brussel drooms. In 1893 reeds was er één bijgekomen te Brussel maar in 1894 opende ook Spa een velodroom en plande men er één te Oostende. Daarerboven zou nog eind 1894 worden.

Daarnaast was er de opsplitsing van de Belgische rijwiel-sporters in vrije ridders (of beroepsrenners) en amateurs (of liefhebbers). Sommige titelrennen moesten dan ook ontdubbeld worden, andere bleven behouden in een "open" formule.

Tenslotte organiseerde België in 1894 voor het eerst de officiële wereldkampioenschappen snelheid (10 km, 1 mijl)

en halve fond (100 km) voor amateurs. De wedstrijden gingen alle door in de velodroom van Antwerpen maar kaderden in een grote Belgische wielerveek waarvan Gent de laatste dag (19 augustus) verzorgde.

De openingsmeeting

Gent opende het speeljaar 1894 op zondag 29 april. Niet-tegenstaande het gure weer was er toch een grote belangstelling. De gouverneur van de provincie woonde de wedstrijden bij.

Gedurende deze meeting werd voor het eerst een koers op driewielers ingericht. Hij liep over 2.000 m, was voor-behouden aan amateurs en werd gewonnen door de Brusselaar Gaudy.

Tevens werden tijdens deze meeting proeven gedaan met een automatische tijdopnemer, uitgedacht door de Belgische generaal-majoor Le Boulengé. Het toestel, *Velographe* genoemd, bestond uit een houten lat die in verbinding stond met een kast waarin een chronometer hing. De lat werd op de rijbaan gelegd en zodra de wielrijder erover reed, werd de chronometer op gang gebracht. Als de wielrijder een tweede maal over de lat reed, viel de chronometer stil. De tijd van één ronde werd op die manier automatisch opgenomen.

Men kon ook de maximale snelheid van een renner meten via twee latten die op enkele meter van elkaar werden gelegd en die gekoppeld waren aan een opnametoestel. Beide methodes werden voor het eerst op 29 april 1894 in de Gentse velodroom uitgetest. De Brusselse amateur Borissowski leende zich voor de proeven : hij legde één ronde af in 27"8 (record : Pope 26"6) en bereikte een topsnelheid van 52,012 km/u.

VELODROME GANTOIS

N'oubliez pas le **23 JUI**N, à **3 heures**, de venir voir une belle journée de sport.

La seule et unique Dame au monde, montant en cavalier, une selle américaine.

MISS

ANNIE WILSON

de CALIFORNIE

contre le Cycliste Gantois

MONSIEUR

VICTOR VAN GENDT

2000 mètres de distance.

COURSES POUR DAMES CYCLISTES

800 mètres scratch.

COURSES VÉLOCIPÉDIQUES

1600 mètres scratch

3000 mètres handicap

VILLE DE GANT
GRAND JARDIN DE LA PHILHARMONIE
BOULEVARD D'AKKERGHEM.

DIMANCHE 18 OCTOBRE 1891, à 3 heures de relevée

GRAND MATCH

DE

COURSES PÉDESTRES ET DE VÉLOCIPÈDES

OFFERT PAR LES SEIGNEURS MÉRITIÉS BELGES

Le Champion moderne

William STEWART

de Rio-Janeiro (Brésil)

Autour de la tenue des Courses pédestres expérimentées au 11° et au 12° d'après données en Algérie, où il remporta une victoire de 200 mètres en 1° et 2° séjours et leur en fit, après quelques jours d'entraînement, 40 kilomètres en 1° heure, avec tout le matériel du soldat en campagne. Pour 15 degrés de chaleur, le 10 août 1890, il remporta une victoire de 100 mètres de l'armée des compagnies de Namur (Belgique), qui consistait à une course de 50 mètres sans arrêt, le 24 juillet 1891 il remporta le 5° de l'armée à Havel, en présence de la garnison. William STEWART, à leur tour, était parti du placement du soldat en campagne.

Le 12 mars 1891, William STEWART posséda le tour de Paris en 2 heures 20 minutes sur 42 kilomètres sans arrêt.

Le 25 mai 1891, course de Montigny à Bondy, 40 kilomètres en 20 heures.

Le 16 juillet 1891, course de Nantes à La Rochelle, 100 kilomètres en 10 heures.

Le 16 août 1891, à Madrid, il donna une représentation devant la Cour d'Espagne en des courses de 100 mètres.

Les 1° septembre 1890, il fit le pari d'arriver avant le trainway à vapour dans la distance qui sépare Milan de Florence, il arriva avec 15 minutes d'avance. GRAND SPICES.

Nous ne pouvons pas nous empêcher de dire que son exploit est un grand exploit.

La gracieuse Miss LULLY

après sa victoire effrayante, qui peut lutter, par la seule force de ses jambes, contre le premier cheval vain.

M. S., L'HOMME MASQUE

qui a gagné la course de 100 mètres avec M. STEWART.

DEUX CHEVAUX TROTTEURS

appartenant à des amateurs de la ville, MM. G. et D., lutteront avec M. STEWART.

PROGRAMME

1° Course de 100 mètres, à 3 heures, par M. STEWART contre le cheval vain.
2° Course de 200 mètres, à 3 heures 15 minutes, par M. STEWART contre le cheval vain.
3° Course de 400 mètres, à 3 heures 30 minutes, par M. STEWART contre le cheval vain.
4° Course de 800 mètres, à 3 heures 45 minutes, par M. STEWART contre le cheval vain.
5° Course de 1600 mètres, à 4 heures, par M. STEWART contre le cheval vain.

La MUSIQUE se fera entendre pendant la durée des Courses.

PRIX DES PLACES : Réservées, 3 fr. ; Penchées, 1 fr. 50 ; Plateau, 1 fr. 00.

Les billets se vendent aux grandes places aux Réservées et aux Penchées.

On peut se procurer des billets à l'avance dans les Bureaux de l'Administration.

Stuntwedstrijden en aanverwante manifestaties moesten het Gents publiek lokken, o.a. een "match hippocycliste" tussen ene Miss Wilson en de Gentenaar Victor Van Gendt op de Gentse Velodroom (1895), of de wedstrijd van georganiseerd ter gelegenheid van de doortocht van de lange-afstandslouper William Stewart (1891) (verzameling UB Fonds Vliegende Bladen).

Meeting van 20 mei

Opnieuw vielen de weersomstandigheden tegen. Er waren weinig toeschouwers en op de koop toe was de vertoonde sport weinig opbeurend.

De Brusselaar Emiel Huet won de twee races voor vrije rijders. Hij zou trouwens nog hetzelfde jaar en ook het jaar daarop, kampioen van België worden in snelheid bij de profs. Hij zou tevens derde worden in het eerste wereldkampioenschap snelheid voor profs te Keulen in 1895, na Protin en Banker. Na 4 jaar koersen stopte hij en studeerde voor tandarts. Emiel Huet was een apart figuur in de Belgische wielrennerij.

Meeting van 17 juni

Deze meeting was uitsluitend voorbehouden aan amateurs.

Antwerpen had enkele goede rijders gezonden, o.a. Murray, die de eer van de dag opeisten. Daarnaast waren er enkele nieuwe bijgekomen die de vaste waarden niet altijd aan hun trekken lieten komen.

De Luikenaar Hautvast brak het Belgisch record van de mijl met 2' 14"6 (voorheen Osborne met 2' 20"4).

Meeting van 16 juli

Tijdens deze traditionele meeting van kermismaandag stonden weer enige belangwekkende koersen op het programma.

Bij de amateurs was dit het nationaal snelheidskampioenschap over 10 km. Dit kampioenschap was ook reeds de twee vorige jaren op de Gentse velodroom gereden ge-

weest en werd toen telkens gewonnen door de Luikenaar Protin. Protin zegevierde deze keer opnieuw maar moest wel dulden dat Hautvast en Van de Kerckhove binnen dezelfde meter eindigden!

Het open kampioenschap van Vlaanderen werd, bij afwezigheid van Georges Choisy, de titelvoerende Gentenaar, gewonnen door de tweede van het jaar tevoren: Carlo d'Aïssa. Na hem eindigden de Gentenaars Victor Van Gendt en Gustaaf Stragier.

De enige wedstrijd voor vrije rijders werd gewonnen door Houben.

De meetings in de Gentse velodroom werden heel dikwijls opgeluisterd met muziek. De prijs voor zo een concertuitvoering varieerde van 50 tot 100 fr. (Bibl. RUG, Fonds Vl. Bladen).

Meeting van 19 augustus

De meeting van 19 augustus was de slotdag van de grote Belgische wielweek. Die begon te Antwerpen op 12, 13 en 14 augustus met de wereldkampioenschappen snelheid en halve fond voor amateurs. Daarna reden de renners te Brussel, Blankenberge en weer te Antwerpen om uiteindelijk op de slotdag naar Gent te komen.

De vedetten van die week waren de Engelse renners, ook al waren die te Antwerpen in alle titelraces verslagen geworden. Ook te Gent was er interesse voor hun optreden en, niettegenstaande het wisselvallige weer waren dus toch heel wat Gentenaars naar de velodroom afgezakt om ze aan het werk te zien. Weer was er een "Prijs des Konings" en men vroeg zich af of, na Osborne in 1892 en Pope in 1893, weer een Engelsman met deze prijs aan de haal zou gaan.

Constant Montald tekende deze fraaie kaft voor de programmaboekjes van de Gentse Velodroom in 1894 (verzameling UB Fonds Vliegende Bladen).

Wanneer ik naar de koersen ga,
En bij die forsche sprinten sta
Van echte Vlaamsche telgen,
Met vlammend oog en leeuwenmoed,
Met spieren en met beenen goed,
Ik denk: "dat zijn de Belgen!"

En op hun vélo zijn ze fraai,
Met lichten tert en wille taai,
Ze vliegen zacht als meeuwen,
Maar als hun rug omhoog gaat,
En dat hun kop de mate slaat,
Ik denk: "'t zijn echte leeuwen!"

Mijn oog staart dan op 't kleine land,
Dat in het sport de kroone spant
Met eigen vrome zonen,
Al is dat plékje toch niet groot,
Dat strijdt op leven en op dood
Ik denk: "Daar blijf ik wonen".
(Sportwereld, 1912)

VELODROME GANTOIS

Boulevard des Hospices

Les belles installations du Vélo-drome sont à vendre ou à louer au 1 janvier 1895.

Pour les conditions s'adresser par écrit 52, rue des Remouleurs.

suite de prochaine démolition,

VENTE PUBLIQUE

DU VÉLODROME DE GAND

CONSISTANT EN

une vaste Tribune, Cabines et Clôtures de la piste.

Lundi 24 Juin 1901, à 2 heures, au local, Boulevard des Hospices, par D. MASSYN et ministère compétent.

PROGRAMME 10 Centimes

VELODROME GANTOIS

VELOCOUVERSES VELOCIPÉDIQUES

DIMANCHE 29 AVRIL 1894 à 3 heures précises
AU VELODROME GANTOIS - BOULEVARD des HOSPICES

Pour les annonces au Programme, s'adresser: JOS. HOUARD, 24, RUE DE FLANDRE, 24.

SOCIÉTÉ DU

VELODROME

de CAMBORG

FONDÉ EN 1892

De wedstrijd werd gereden in twee reeksen en een finale. De vier eerstgeplaatsten van elke reeks kregen een plaats in de finalerit.

Onder de acht finalisten waren er zes Engelsen ! De overige twee waren de Nederlander Raedemaker en de Brusselaar Gurascier.

Uiteindelijk won de Engelsman Green vóór zijn landgenoten Watson en Osborne. Maar de vedette van de dag was de pas 17 jaar geworden kleine Engelsman Jimmy Michael, nog met het uitzicht van een knaap maar toch reeds wereldrecordhouder over de 100 mijl en winnaar te Gent van de paalpremie (klassementsspurten) in de Prijs des Konings. Deze Jimmy Michael zou het jaar nadien te Keulen de eerste wereldkampioen in halve fond worden bij de profs !

De wedstrijden voor vrije rijders leverden niet onaardige successen op voor de Gentenaars : Eugeen Van Damme won de race over 1 mijl en Victor Van Gendt reed twee keren tweede (o.a. na Emiel Huet).

Vermelden we nog, om het belang van deze meeting te onderlijnen en om erop te wijzen hoe de wielersport in 1894 internationaal in de lift zat, dat de jury was samengesteld uit drie Belgen, drie Engelsen, één Italiaan en één Oostenrijker.

Het einde van het verhaal

Normaal zou er nog een sluitingsmeeting geweest zijn op 16 september 1894. Die werd echter afgelast "omwille van het gevorderd seizoen en de aanhoudende regens". Dat zult reeds op 25 augustus werd meegedeeld, wekt op zijn minst argwaan. Vlug zou dan ook blijken dat de vork totaal anders in de steel zat. Niettegenstaande de beheerders van de Gentse velodroom hun uiterste best hadden gedaan om goede programma's te brengen, om hun publiciteit goed en stijlvol te verzorgen, om van Gent een gerenommeerd centrum van de ontluikende wielersport te maken - waarbij ze terecht grote lof toegezwaard kregen van de plaatselijke pers -, toch waren ze er niet in geslaagd om van hun velodroom een rendabele onderneming te maken. Men kan zich afvragen hoe dat kwam. Er waren zeker en vast de talrijke tegenslagen met het weer en met de opkomst en de houding van de renners, er was onmiskenbaar het gemis aan een sterke lokale vedette, er was het vertrek van Georges Choisy die dan toch de bezieler van de hele onderneming was geweest, er waren de hoge taksen en lasten en de verplichtingen tegenover de aandeelhouders, er waren zoveel factoren... Hebben zij alle samen zo ontmoedigend gewerkt dat de beheerders geen vertrouwen meer hadden in de toekomst en het opgaven ? Of waren de helden moe ? Wie zal het ooit weten ?

Feit is dat de schulden bij de Bank van Gent op 1 oktober reeds opgelopen waren tot 26.400 fr. en dat aanmaningen voor betaling van huur en achterstallige taksen niet uitbleven.

Er moest dan ook dringend ingegrepen worden !

Goedmenende handelaars zoals Houard die het nut van de velodroom voor de stad en voor hun eigen zaak inzagen, poogden, in samenwerking met de raad van beheer, de zaak nog lopende te houden. Een project om de velodroom tot een privévereniging om te bouwen, bleek echter evenmin haalbaar.

Er werd besloten om de hele installatie van de Gentse velodroom op 1 januari 1895 openbaar te koop of te huur aan te bieden.

Ze kwam uiteindelijk in handen van de Association Athlétique La Gantoise die de velodroom hoofdzakelijk aanwendde als oefen- en sportterrein voor zijn leden. Van tijd tot tijd werden er nog grote feesten georganiseerd en o.a. de Cercle Equestre hield er jaarlijks zijn grote jumpingmanifestatie. Wielervedstrijden werden echter zeldzamer.

Toen in 1901 de pachtovereenkomst met de Commissie van de Burgerlijke Godshuizen definitief afliep, werd de hele installatie openbaar verkocht en werd de velodroom zelf afgebroken om opnieuw plaats te maken voor bebouwing en voor nieuwe straten en lanen.

Het schone lied van de Gentse velodroom aan de Godshuizenlaan was toen wel definitief uit.

LEÇONS · LOCATION · VENTE · REMISAGE & ENTRETIEN de Vélocipèdes

Expositon permanente DE VÉLOCIPÈDES de toutes marques & de tous systèmes

Saison d'Hiver (1er Novembre 1895 — 1er Avril 1896)

SALLE DES BAINS
PLACE VAN EYCK

GRAND
MANÈGE VÉLOCIPÉDIQUE
PISTE D'ENTRAÎNEMENT. — PISTE D'APPRENTISSAGE

LEÇONS, LOCATION & VENTE DE VÉLOCIPÈDES

TARIF DE LOCATION :
1-00 fr. l'heure. — Abonnement par 20 cachets : fr. 0-60 l'heure.
On apprend à monter en bicyclette ou en petit vélo au forfait de 10 fr.

LEÇONS PARTICULIÈRES POUR DAMES.

Pour tous renseignements s'adresser à
CH. DE PAUW, 60, rue St-Georges, GAND
Téléphone 173.

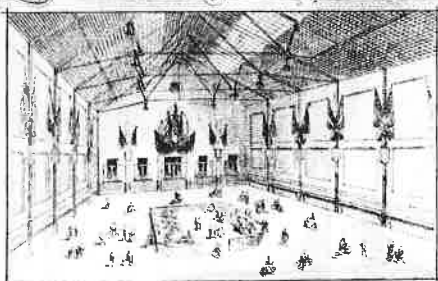
Les seuls bons vélos à un prix abordable sont les QUICK CYCLES de New-York.

Vue de la maison principale
15, GRAND TOUQUET, 15

MAISON AMÉRICAINNE

VÉLODRÔME COUVERT

Vue intérieure de la grande salle d'apprentissage.